

Serverové systémy Microsoft Windows

IW2/XMW2 2012/2013

Jan Fiedor

`ifedor@fit.vutbr.cz`

Fakulta Informačních Technologií
Vysoké Učení Technické v Brně
Božetěchova 2, 612 66 Brno

Revize 11. 2. 2013

Systém DNS

Systém DNS (Domain Name System)

- Zajišťuje překlad doménových jmen na IP adresy a opačně (IP adres na doménová jména)
- Zjednodušíuje identifikaci počítačů
 - Použití textových názvů namísto číselních IP adres
- Umožňuje transparentní změny IP adres
 - Doménová jména se nemění, pouze jejich překlad
- Lze výhodně použít pro
 - Vyvažování výkonu (*load balancing*)
 - Rozlišování služeb (známé prefixy služeb, např. **www**)

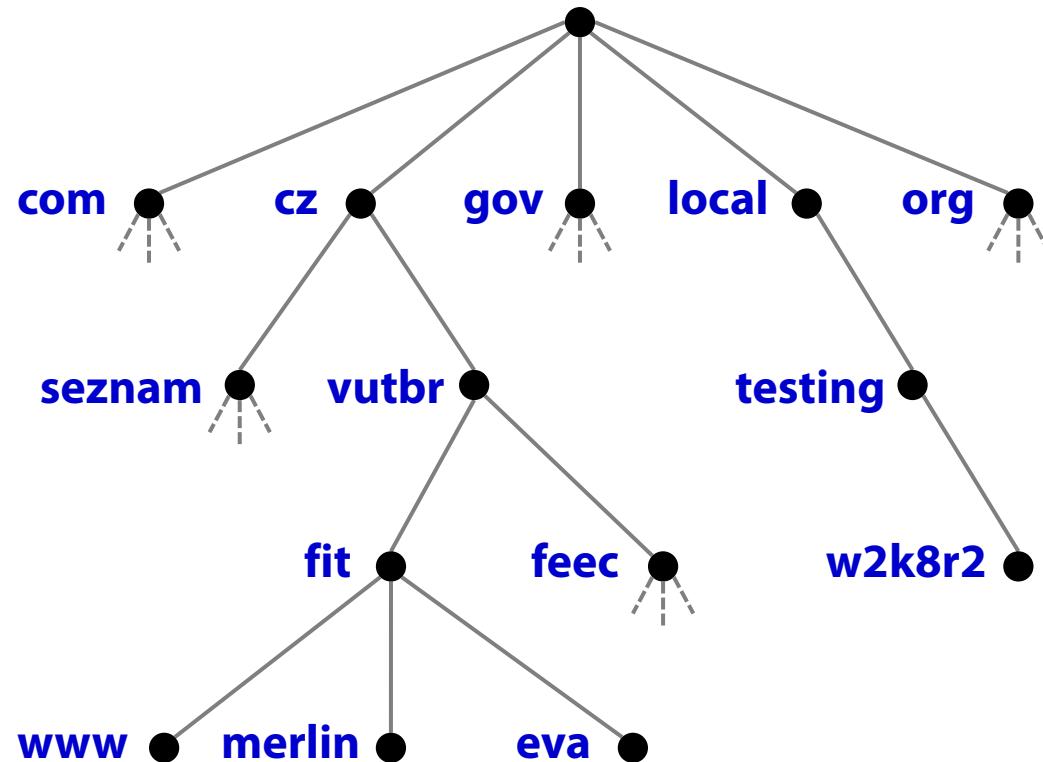
Architektura DNS

- Decentralizovaný klient-server systém
 - DNS záznamy jsou rozprostřeny po více serverech
 - Komunikace pomocí protokolu UDP (port 53)
- Hierarchický systém
 - Doménová jména tvoří stromový prostor jmen

Hierarchie DNS

- Prostor doménových jmen tvoří obecný strom
 - Kořenovým uzlem stromu (*the root*) je prázdný uzel
 - Nekořenové uzly stromu označují názvy domén nebo počítačů (*hostname*)
 - Strom může mít maximálně 127 úrovní (hloubku)
- Názvy uzlů stromu
 - Mohou obsahovat maximálně 63 znaků
 - Nesmí obsahovat tečky (využívány jako oddělovače)
 - Mohou se opakovat (v jiných úrovních nebo větvích)

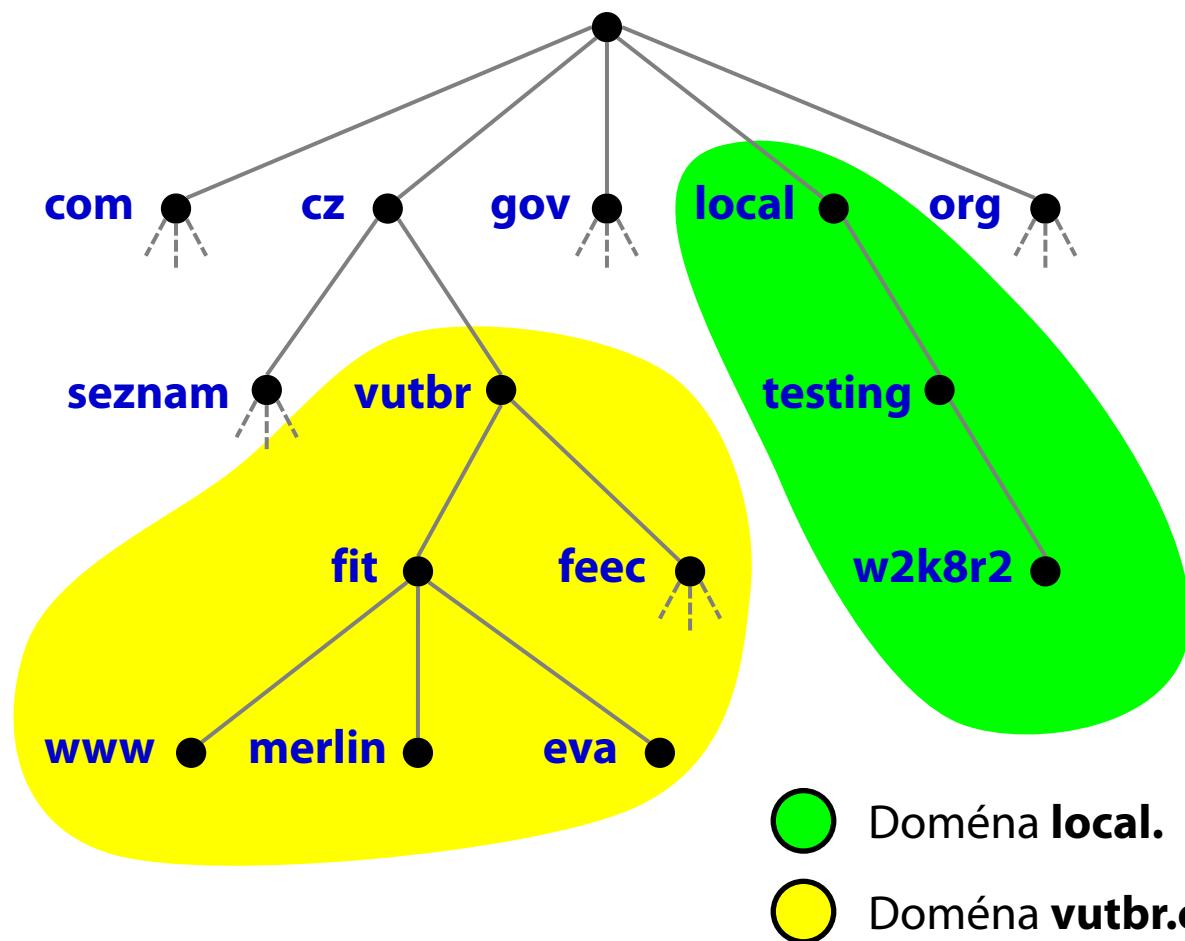
Příklad stromu doménových jmen

Domény (domains)

- Podstromy stromu doménových jmen
- Dělí prostor doménových jmen na menší celky
 - Zjednodušení administrace
- Pojmenování domén
 - Sekvence názvů uzlů z kořenového uzlu podstromu do kořenového uzlu stromu oddělených tečkou
- Subdomény (*subdomains*)
 - Domény, jež jsou součástí větší (rozsáhlejší) domény
 - Podstromy domén

Příklady domén

Příklady subdomén
(doména vutbr.cz.)

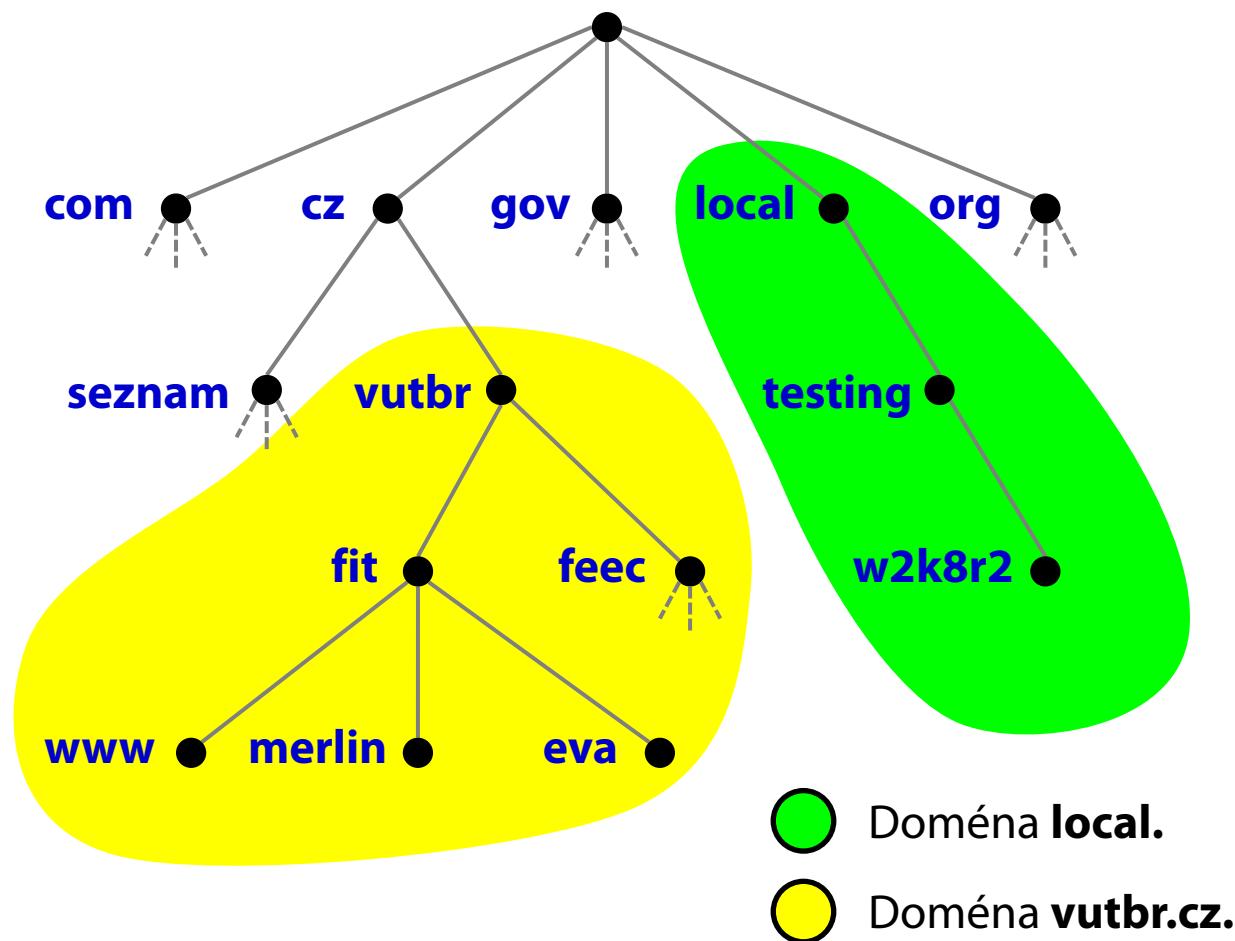
fit.vutbr.cz.

feec.vutbr.cz.

Doménová jména (domain names)

- Textové řetězce identifikující počítače v síti
 - Mohou obsahovat maximálně 255 znaků
- Sekvence názvů uzlů oddělených tečkou
- Plně kvalifikovaná doménová jména (FQDN, *Fully Qualified Domain Names*)
 - Sekvence uzlů z listového uzlu do kořenového uzlu
- Částečně kvalifikovaná doménová jména (PQDN, *Partially Qualified Domain Names*)
 - Sekvence uzlů z listového uzlu do konkrétní domény

Příklady doménových jmen

Příklady subdomén
(doména vutbr.cz.)

fit.vutbr.cz.

feec.vutbr.cz.

Příklady FQDN jmen

www.fit.vutbr.cz.

eva.fit.vutbr.cz.

w2k8r2.testing.local.

Příklady PQDN jmen
(doména vutbr.cz.)

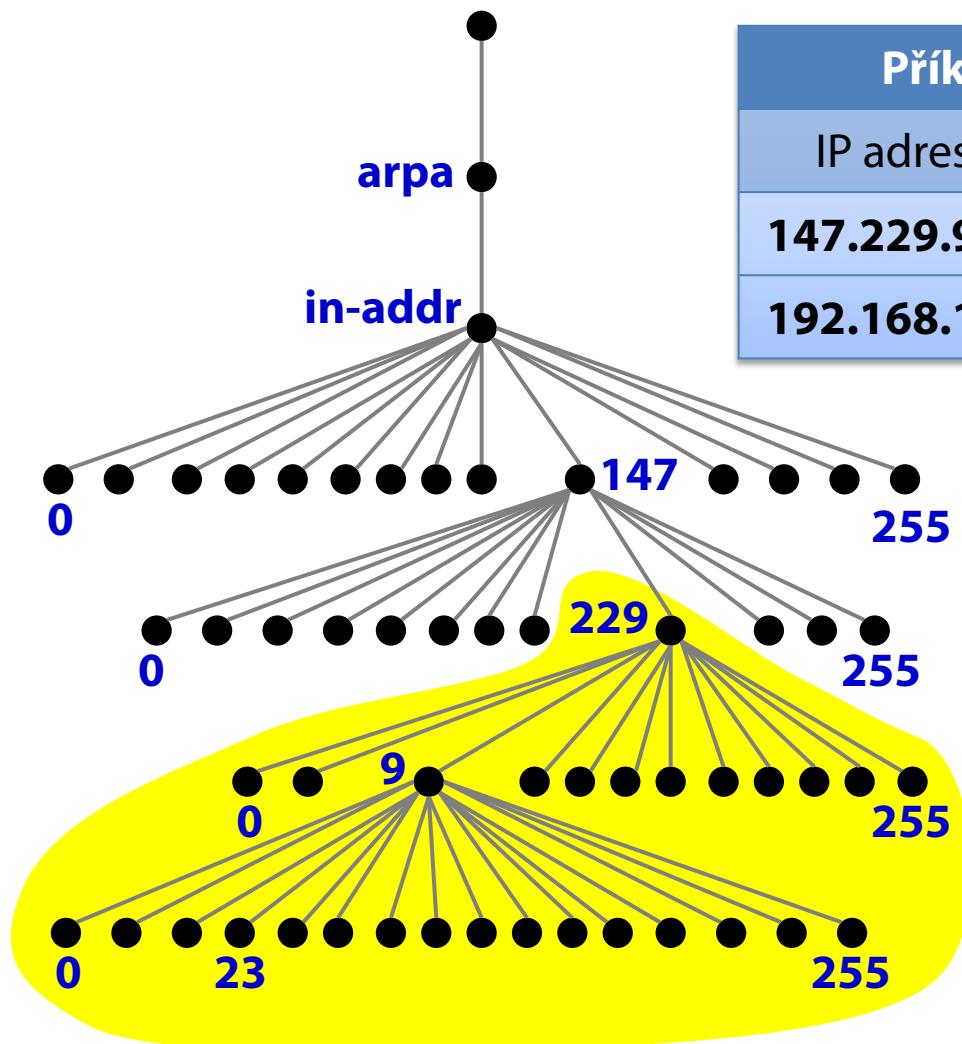
eva.fit

www.fit

Reverzní mapování

- Překlad IP adres zpět na doménová jména
- Využívá se pro ověření validity překladu
- IP adresy uloženy ve formě PQDN v doménách
 - **in-addr.arpa.** pro IPv4 adresy
 - **ip6.arpa.** pro IPv6 adresy
- Převod IP adres na PQDN probíhá v obráceném pořadí (od nejvyššího bitu IP adresy) po
 - **8 bitech** pro IPv4 adresy
 - **4 bitech** pro IPv6 adresy

Příklad reverzního mapování pro IPv4

Příklady FQDN jmen pro IPv4 adresy

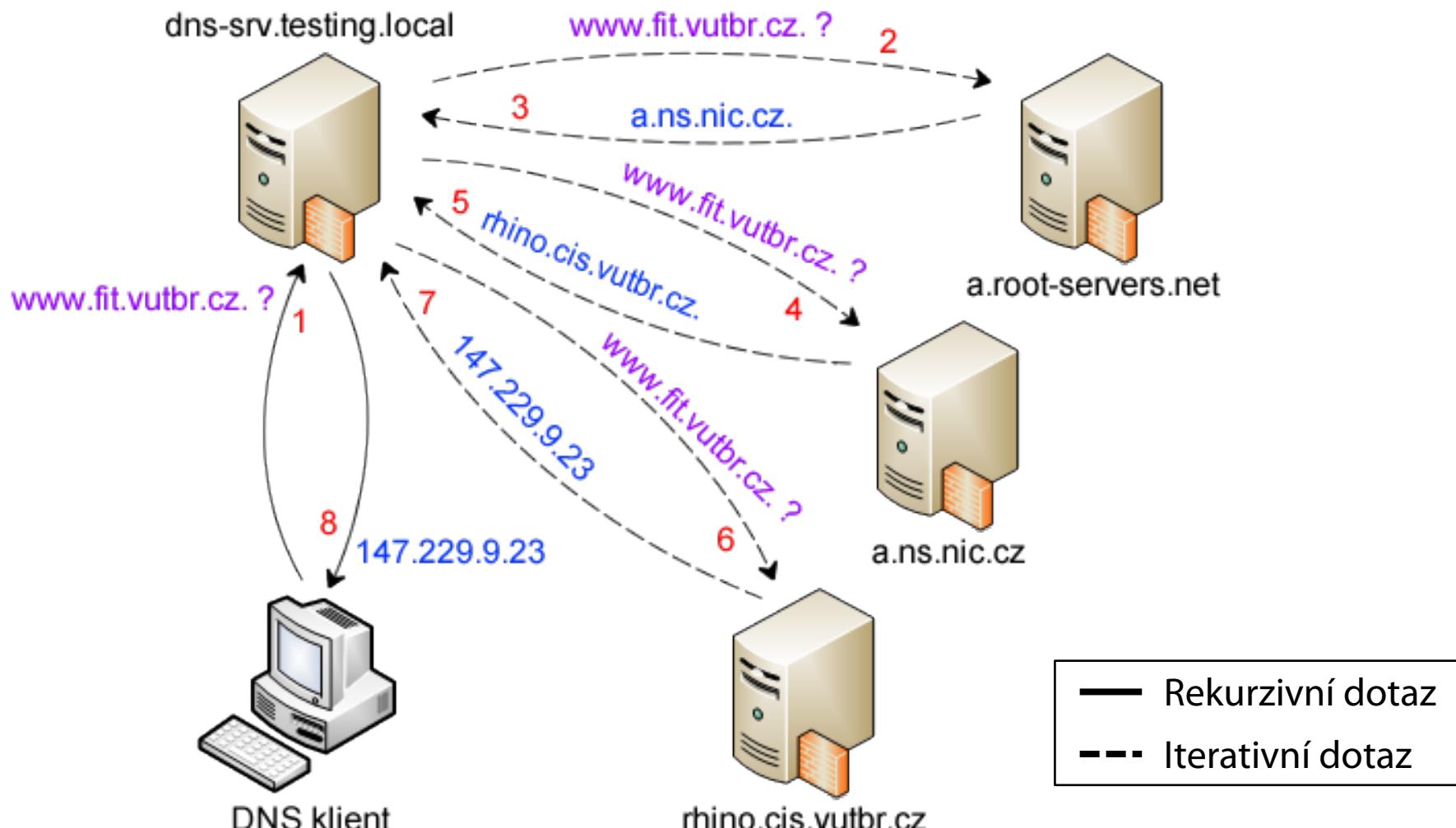
IP adresa	FQDN jméno
147.229.9.23	23.9.229.147.in-addr.arpa.
192.168.1.10	10.1.168.192.in-addr.arpa.

Doména 229.147.in-addr.arpa.

DNS dotazy

- Každý dotaz obsahuje
 - Plně kvalifikované doménové jméno (FQDN)
 - Typ dotazu (např. požadovaný typ záznamu)
 - Třídu doménového jména (prakticky vždy internet)
- Rekurzivní dotaz
 - Pokud DNS server nezná odpověď, vrátí chybu
- Iterativní dotaz
 - Pokud DNS server nezná odpověď, vrátí adresy DNS serverů, jenž by ji mohly znát

Illustrace dotazování pomocí DNS

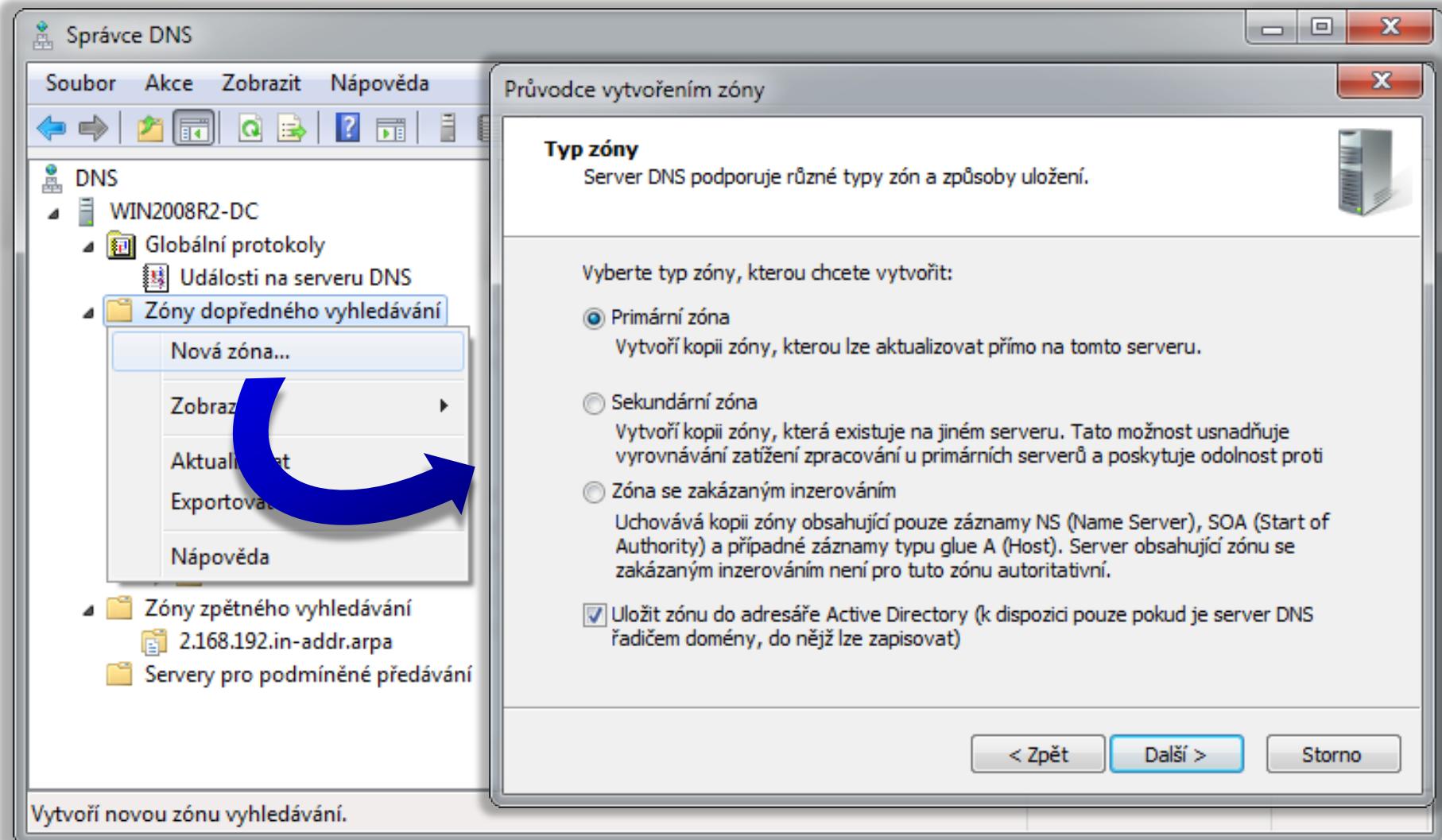
DNS forwarding

- Předávání DNS dotazů nezodpovězených daným DNS serverem jiným DNS serverům
 - Ve výchozím nastavení kořenovým DNS serverům
- Podmíněné předávání (*conditional forwarding*)
 - Předávání dotazů pouze pro specifickou doménu
 - Urychluje překlad a snižuje zátěž DNS serveru
- Vytvoření podmíněného předávání (forwarderu)
 - Příkazem **dnscmd <dns-server> /zoneadd <doména> /forwarder <ip>** nebo přes DNS konzoli

DNS zóny

- Rozdělení podle směru překladu
 - Zóna dopředného vyhledávání (*forward lookup zone*)
 - Překlad doménových jmen na IP adresy
 - Zóna zpětného vyhledávání (*reverse lookup zone*)
 - Překlad IP adres na doménová jména
- Rozdělení podle obsahu
 - Primární zóna (standardní nebo integrovaná v AD)
 - Sekundární zóna
 - Zóna se zakázaným inzerováním (*stub zone*)

Vytvoření nové zóny

Průvodce vytvořením zóny

Typ zóny

Server DNS podporuje různé typy zón a způsoby uložení.

Vyberte typ zóny, kterou chcete vytvořit:

Primární zóna

Vytvoří kopii zóny, kterou lze aktualizovat přímo na tomto serveru.

Sekundární zóna

Vytvoří kopii zóny, která existuje na jiném serveru. Tato možnost usnadňuje vyrovnávání zatížení zpracování u primárních serverů a poskytuje odolnost proti

Zóna se zakázaným inzerováním

Uchovává kopii zóny obsahující pouze záznamy NS (Name Server), SOA (Start of Authority) a případně záznamy typu glue A (Host). Server obsahující zónu se zakázaným inzerováním není pro tuto zónu autoritativní.

Uložit zónu do adresáře Active Directory (k dispozici pouze pokud je server DNS řadičem domény, do nějž lze zapisovat)

< Zpět

Další >

Storno

Vytvoř novou zónu vyhledávání.

Primární zóna

- Obsahuje veškeré záznamy pro danou doménu
- Umožňuje přímou modifikaci DNS záznamů
- Standardní primární zóna
 - Ukládá DNS záznamy v textové podobě v zónových souborech *<systém>\System32\dns\<doména>.dns*
- Primární zóna integrovaná v Active Directory
 - Ukládá DNS záznamy jako objekty do databáze Active Directory do kontejneru **dnsZone**

Sekundární a stub zóna

- Sekundární zóna
 - Obsahuje veškeré záznamy pro danou doménu
 - DNS záznamy jsou určeny pouze pro čtení
 - Modifikace DNS záznamů pouze pomocí přenosu zón
- Zóna se zakázaným inzerováním (*stub zone*)
 - Obsahuje jen informace pro lokalizaci autoritativních DNS serverů (**SOA** a **NS** + **A** nebo **AAAA** záznamy)

DNS záznamy (DNS records)

- A (Address)
- AAAA (IPv6 Address)
- CNAME (Canonical Name)
- MX (Mail Exchange)
- NS (Name Server)
- PTR (Pointer)
- SOA (Start of Authority)
- ...

A a AAAA záznamy

- A (Address) záznam

- Mapuje doménové jméno na IPv4 adresu
- Formát

<doménové jméno> IN A <IPv4 adresa>

- AAAA (IPv6 Address) záznam

- Mapuje doménové jméno na IPv6 adresu
- Formát

<doménové jméno> IN AAAA <IPv6 adresa>

CNAME a MX záznamy

- CNAME (Canonical Name)

- Mapuje doménové jméno na jiné doménové jméno
- Formát

<zdrojové doménové jméno> IN CNAME <cílové doménové jméno>

- MX (Mail Exchange)

- Mapuje název domény na doménové jméno serveru pro příjem elektronické pošty
- Formát

<doméma> IN MX <priorita> <doménové jméno>

NS a PTR záznamy

- NS (Name Server)

- Mapuje název domény na doménové jméno serveru DNS, jenž je autoritativní pro tuto doménu
- Formát

```
<doméma> IN NS <domémové jméno>
```

- PTR (Pointer)

- Mapuje IP adresu na doménové jméno
- Formát

```
<in-addr.arpa/ipv6.arpa domémové jméno> IN PTR <domémové jméno>
```

SOA záznam

- Mapuje název domény na základní informace o této doméně
- Formát

<doména> IN SOA <primární DNS server> <email> (

<serial>	Sériové číslo zóny, inkrementace při každé změně obsahu zóny
<refresh>	Interval dotazování sekundárního serveru na změny zóny
<retry>	Doba opětovného dotazování na změny zóny po nezdaru
<expire>	Doba platnosti záznamů sekundárního serveru
<ttl>)	Doba platnosti jednotlivých záznamů ve vyrovnávací paměti

DNS odpovědi

- Rozdělení z hlediska typu informací
 - Pozitivní odpověď
 - Obsahuje záznam(y) pro dotazované doménové jméno
 - Negativní odpověď
 - Dotazované doménové jméno neexistuje / je jiného typu
- Rozdělení z hlediska aktuálnosti informací
 - Autoritativní odpověď
 - Obsahuje vždy aktuální informace
 - Neautoritativní odpověď
 - Může obsahovat již neplatné informace

DNS servery

- Primární DNS server
 - Obsahuje primární zónu
 - Vždy autoritativní
- Sekundární DNS server
 - Obsahuje sekundární zónu
 - Vždy autoritativní
- Záložní (*caching-only*) DNS server
 - Obsahuje zónu ze zakázaným inzerováním
 - Není autoritativní

Záložní (caching-only) DNS server

- Kešuje informace o překladu doménových jmen na IP adresy (a naopak) ve vyrovnávací paměti
 - Pokud lze požadavek na překlad vyřídit pomocí údajů ve vyrovnávací paměti, vytvoří odpověď
 - Jinak zašle požadavek na překlad jinému DNS serveru a odpověď uloží do vyrovnávací paměti
- Vhodný pro urychlení překladu mezi místy, které mají špatnou konektivitu

Přenos zón (zone transfer)

- Synchronizace obsahu zóny mezi dvěma servery DNS, primárním (*master*) a sekundárním (*slave*)
- Aktualizace jednoho originálu (*single-master*)
 - Vyžaduje přítomnost jediné primární zóny
- Využívá protokol TCP (port 53)
- Dva způsoby přenosu zón
 - Úplný přenos zóny (AXFR)
 - Inkrementální přenos zóny (IXFR)

Zjišťování změn

- Pomocí dotazování (*pull* metoda)
 - *Slave* server se v pravidelných intervalech dotazuje *master* serveru na jeho záznam SOA
 - *Slave* server porovná sériové čísla v obou záznamech SOA (svém a od *master* serveru)
 - Pokud je sériové číslo v záznamu SOA *master* serveru vyšší než u *slave* serveru, provede se přenos zón
- Pomocí oznámení (*push* metoda)
 - *Master* server při změně zašle všem *slave* serverům oznámení a ty provedou přenos zón *pull* metodou

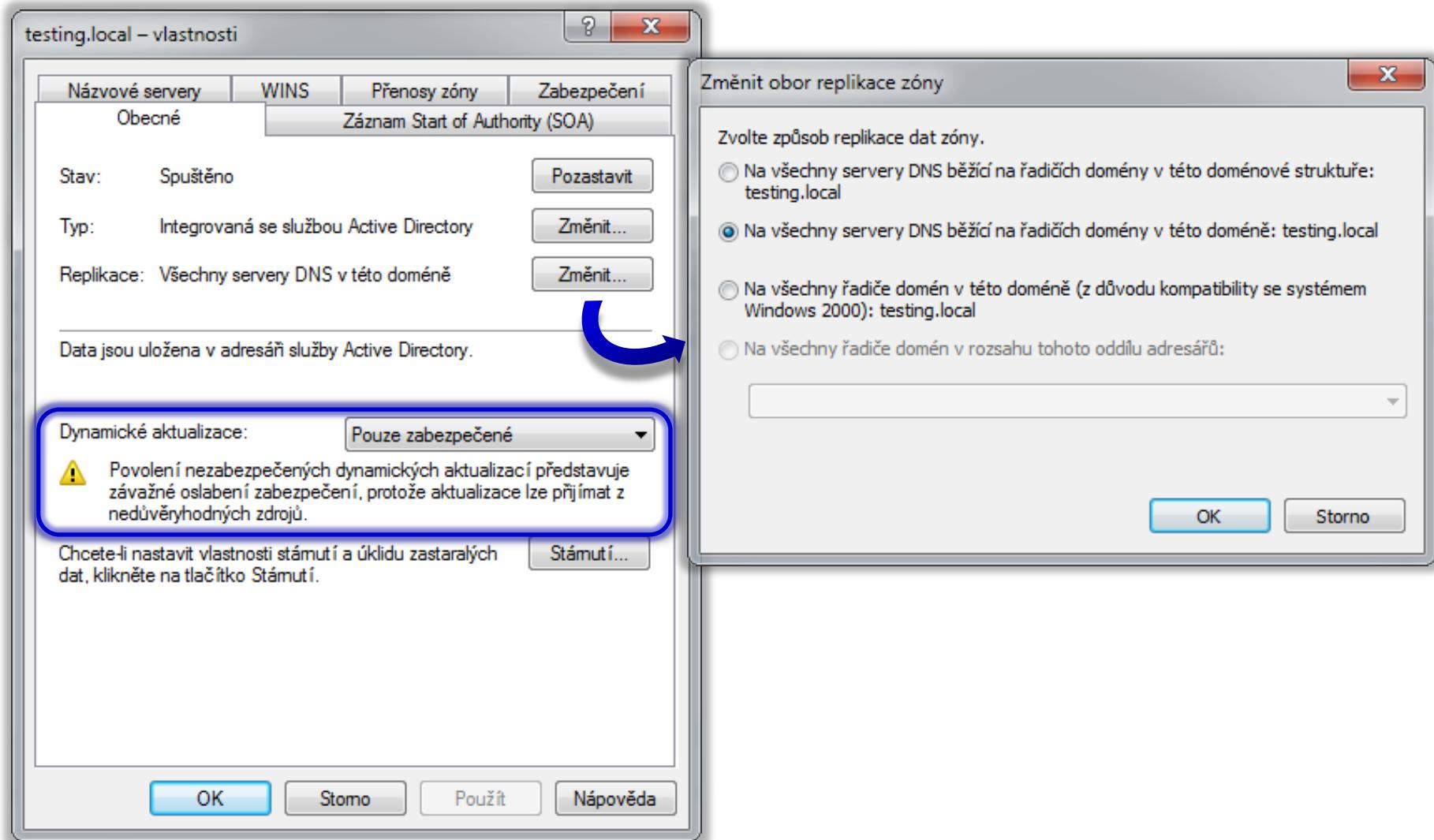
Metody přenosu zón

- Úplný přenos zón (AXFR)
 - Přenáší se všechny DNS záznamy
 - Provádí se nejčastěji po vytvoření sekundárního DNS serveru
- Inkrementální přenos zón (IXFR)
 - Přenáší se pouze ty DNS záznamy, jenž byly změněny od posledního přenosu zón
 - Výchozí způsob přenosu zón

Integrace DNS a Active Directory

- Využití replikace Active Directory pro přenos zón
 - Podpora existence více primárních zón (aktualizace více originálů, *multi-master*)
 - Možnost replikace pouze na určité DNS servery
 - Podpora komprese přenášených dat
- Vyšší bezpečnost DNS záznamů
 - Omezování přístupu k záznamům zóny pomocí ACL (*Access Control List*) seznamů
- Umožňuje zabezpečenou dynamickou aktualizaci DNS záznamů (*secure dynamic updates*)

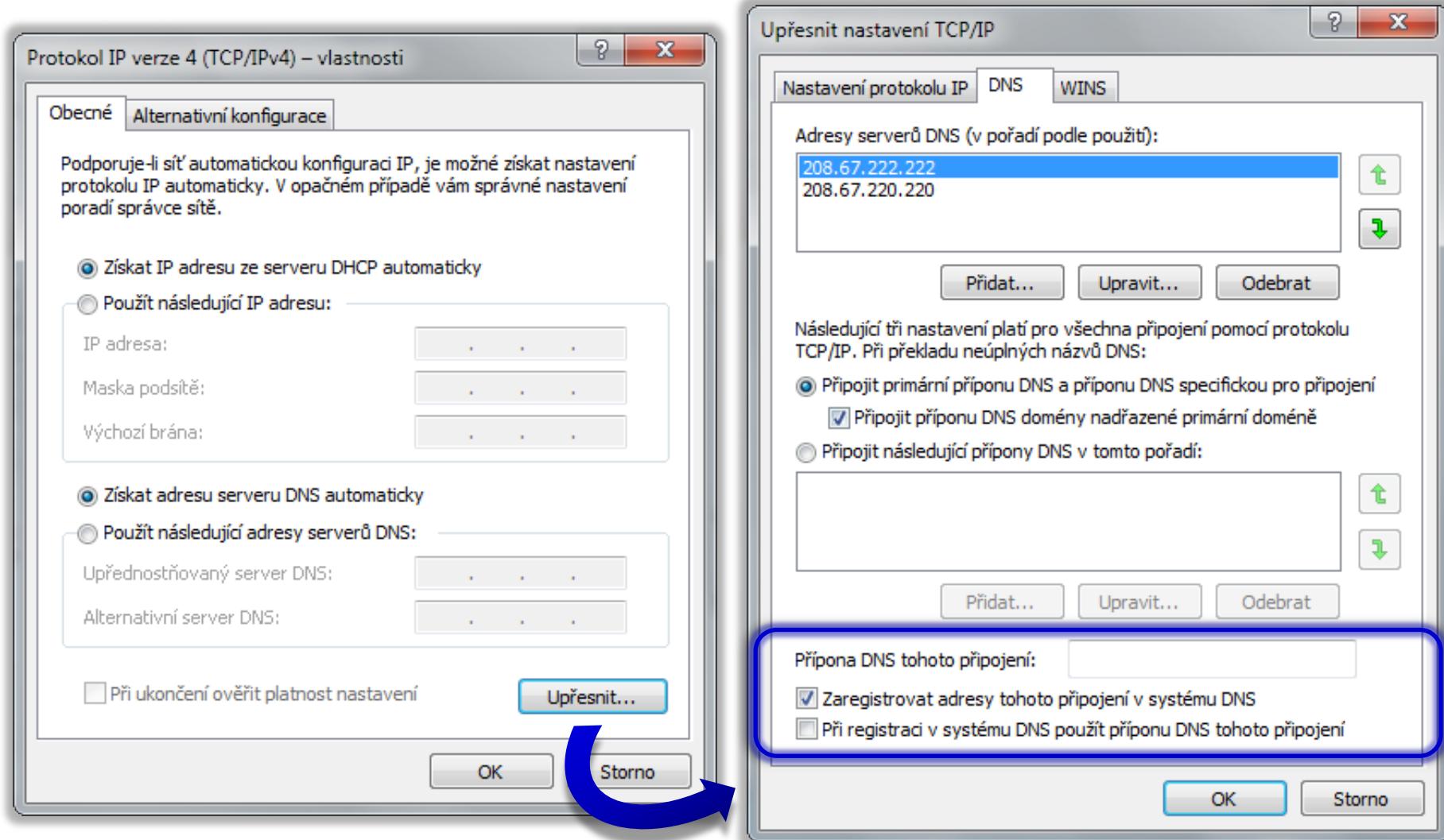
Nastavení replikace a dyn. aktualizací

Dynamické aktualizace DNS záznamů

- Automatická registrace klienta u DNS serveru
 - Vložení A resp. AAAA, případně PTR záznamů
 - Může provést i DHCP server namísto klienta
 - V Active Directory lze požadovat autentizaci klienta
- Lze provádět pouze u primárního DNS serveru
 - Sekundární DNS server místo registrace vrací adresu primárního DNS serveru, jenž může registraci provést
- Manuální registrace klienta
 - **ipconfig /registerdns**

Nastavení dynamických aktualizací

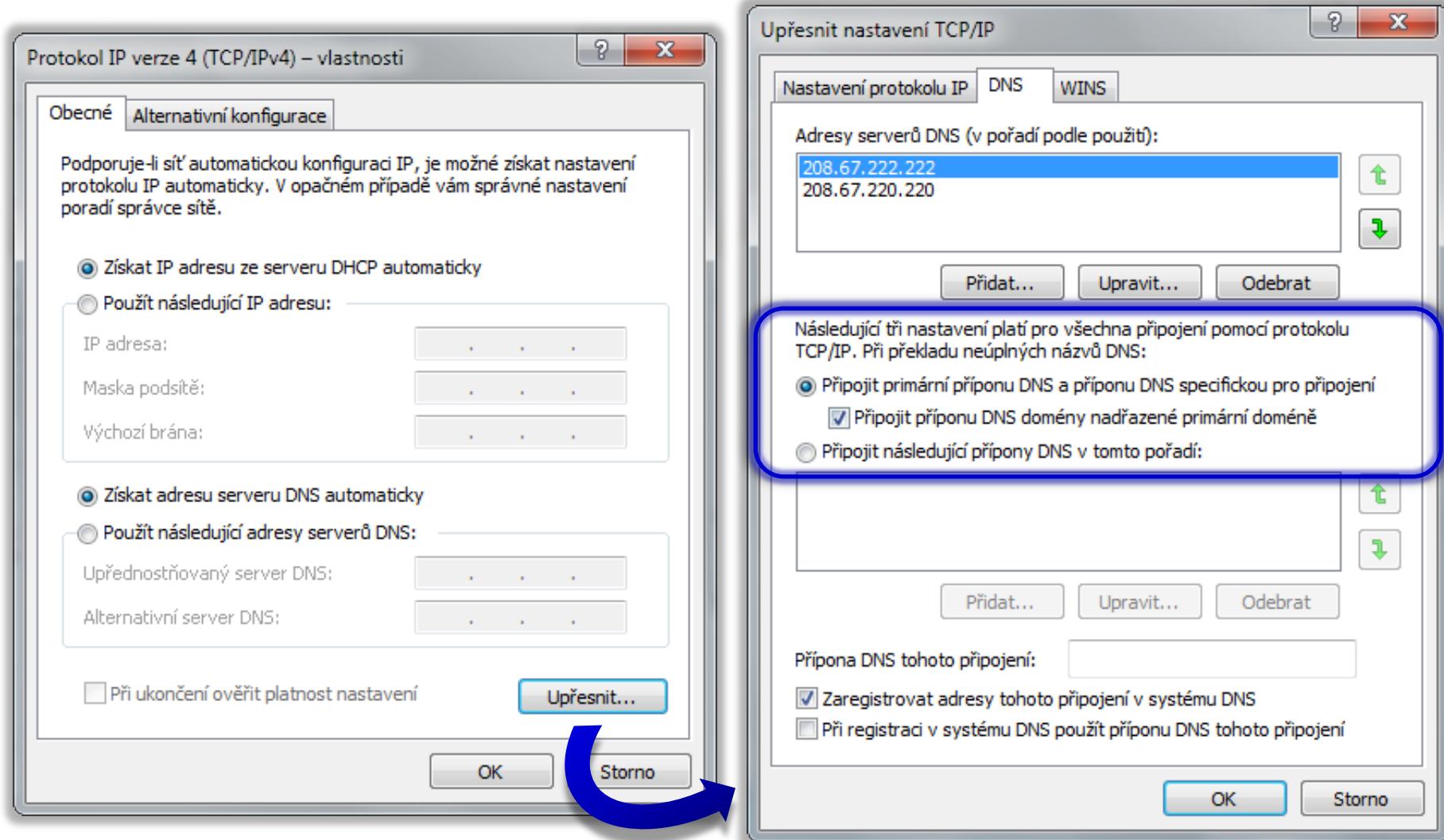
Překlad jmen (name resolution)

- Překlad hostitelských jmen (*hostnames*) počítačů na odpovídající IP adresy a naopak
- Tři základní technologie pro překlad jmen
 - Systém DNS
 - LLMNR (*Link Local Multicast Name Resolution*)
 - Systém NetBIOS a služba WINS
- Zajišťují systémové knihovny a služby
 - **Klient DNS** (podpora ukládání do mezipaměti DNS)
 - **Podpora rozhraní NetBIOS nad protokolem TCP/IP**

Překlad pomocí systému DNS

- Podpora negativního kešování (*negative caching*)
 - Zaznamenávání informací o neúspěšných překladech
- Podpora statického mapování jmen
 - Soubor **<system>\System32\drivers\etc\hosts**
- Zaslání dotazu DNS serveru
 - **nslookup <doménové-jméno>**
- Vytváření doménových jmen
 - Každý počítač může mít přiřazen seznam domén
 - Připojování názvů domén k hostitelskému jménu

Nastavení DNS překladu

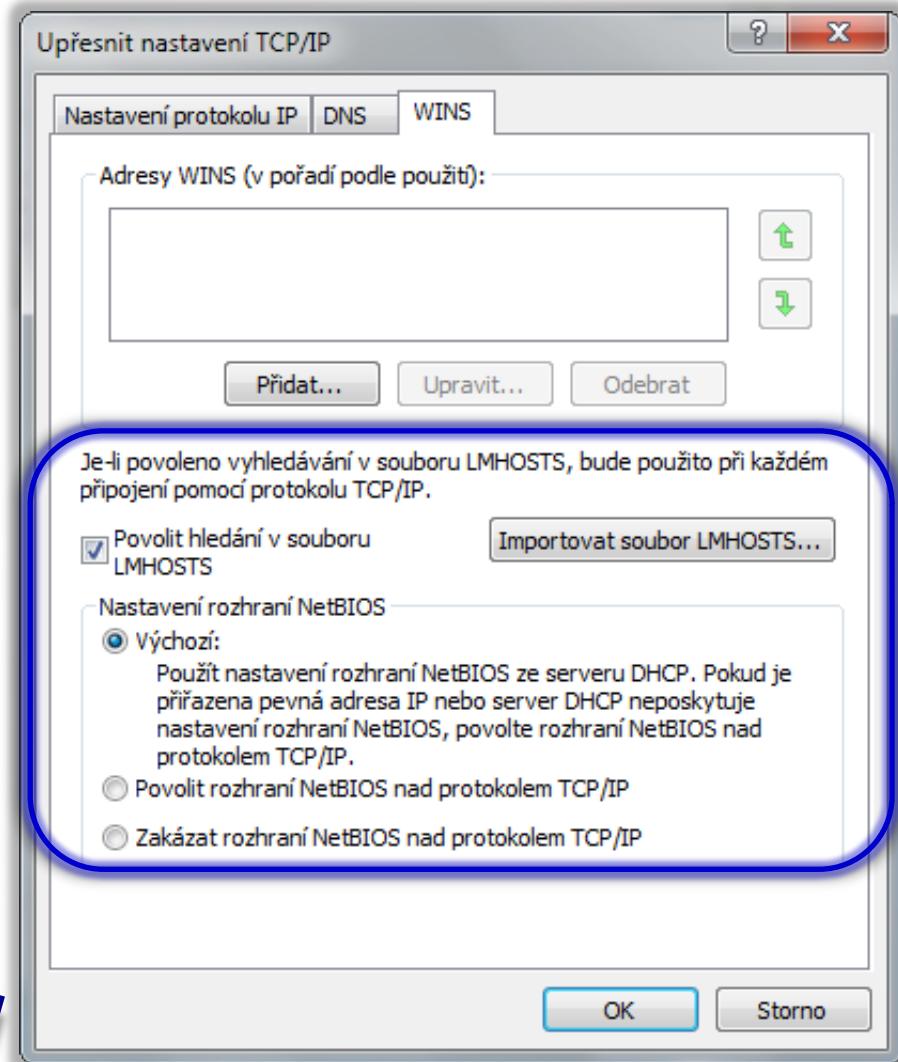
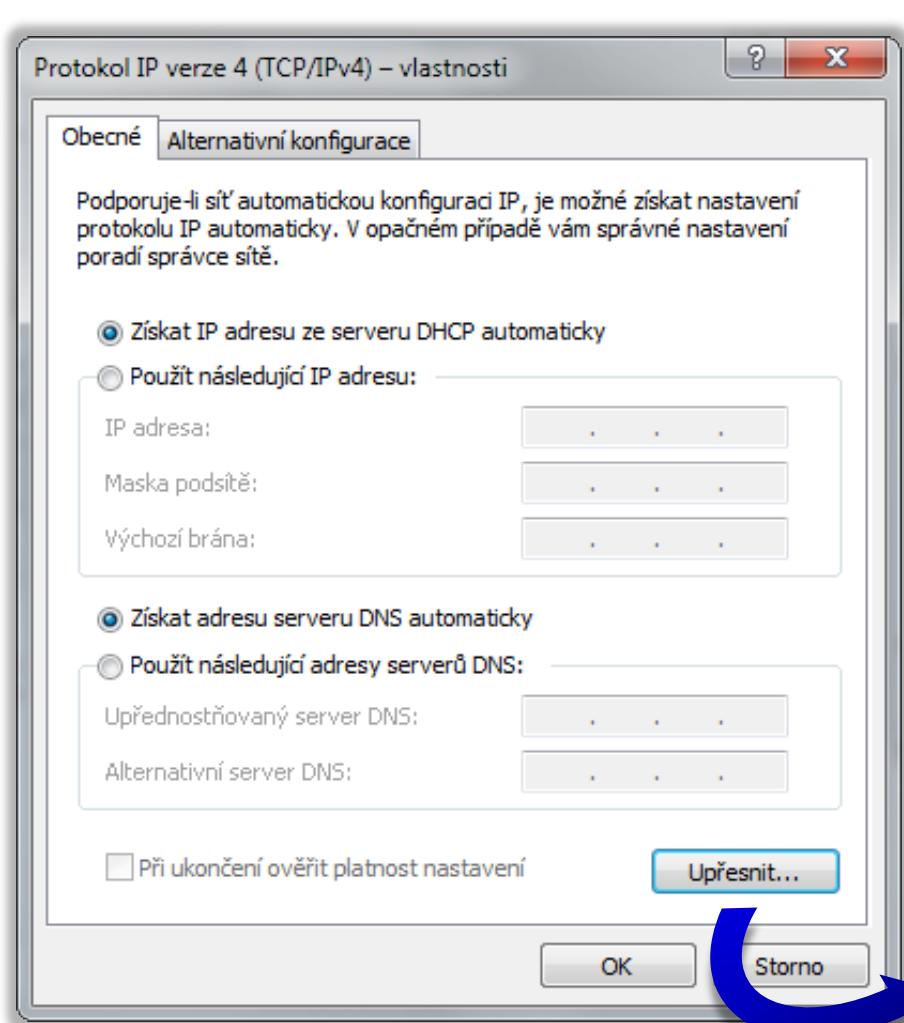
Překlad pomocí LLMNR

- LLMNR (*Link Local Multicast Name Resolution*)
 - Překlad s využitím skupinových IPv4 nebo IPv6 adres
- Využívá službu zjišťování sítě (*network discovery*)
 - Pokud služba neběží, nelze provádět LLMNR překlad
- Princip překladu
 - Počítač zašle počítačům v rámci propojení požadavek na překlad hostitelského jména
 - Počítač mající hledané hostitelské jméno odpoví svou IP adresou (IP adresou rozhraní na daném propojení)

Překlad pomocí NetBIOS a WINS

- NetBIOS (NetBIOS nad protokolem TCP/IP)
 - Překlad s využitím plochého (*flat*) jmenného systému
 - NetBIOS jména mohou mít maximálně 15 znaků
- Požadavky pro překlad
 - Musí být povolen NetBIOS nad protokolem TCP/IP
 - Překládaný název nesmí být delší než 15 znaků
 - Překládaný název nesmí být doménové jméno
- WINS (*Windows Internet Naming Service*)
 - Mapuje NetBIOS jména na odpovídající IPv4 adresy

Nastavení NetBIOS a WINS překladu

Postup překladu hostitelského jména

- 1) Ověření lokálního hostitelského jména
- 2) Prohledání vyrovnávací paměti **Klienta DNS**
- 3) Dotazování pomocí systému DNS
- 4) Prohledání vyrovnávací paměti LLMNR
- 5) Dotazování pomocí LLMNR
- 6) Prohledání vyrovnávací paměti NetBIOS
- 7) Dotazování pomocí systému WINS
- 8) Dotazování pomocí NetBIOS
- 9) Prohledání souboru **lmhosts**

Vyrovnávací paměti DNS a NetBIOS

- Zobrazení obsahu vyrovnávací paměti DNS
 - **ipconfig /displaydns**
- Vymazání obsahu vyrovnávací paměti DNS
 - **ipconfig /flushdns**
- Zobrazení obsahu vyrovnávací paměti NetBIOS
 - **nbtstat -c**
- Vymazání obsahu vyrovnávací paměti NetBIOS
 - **nbtstat -R**

Zóna globálních jmen

- Zóna s názvem **GlobalNames**
 - Musí být integrovaná v Active Directory
- Může obsahovat pouze CNAME záznamy
 - Nesmí mít povoleny dynamické aktualizace záznamů
- Částečně nahrazuje WINS servery
 - Názvy mohou být maximálně 15 znaků dlouhé
- Replikace probíhá na úrovni celého lesa (*forest*)
 - Musí být povolena na každém řadiči domény v lese

Vyvažování výkonu (load balancing)

- Navrácení různých IP adres pro stejné doménové jméno (rozložení komunikace mezí více počítačů)
- Realizováno pomocí sady A resp. AAAA záznamů
 - Každý záznam překládá doménové jméno na jinou IP adresu, při každém dotazu vybrán jiný záznam
 - Výběr záznamů probíhá cyklicky (tzv. *round robin*)
- Nebere v úvahu
 - Vytížení jednotlivých serverů
 - Kontinuitu služeb

Protokol DHCP

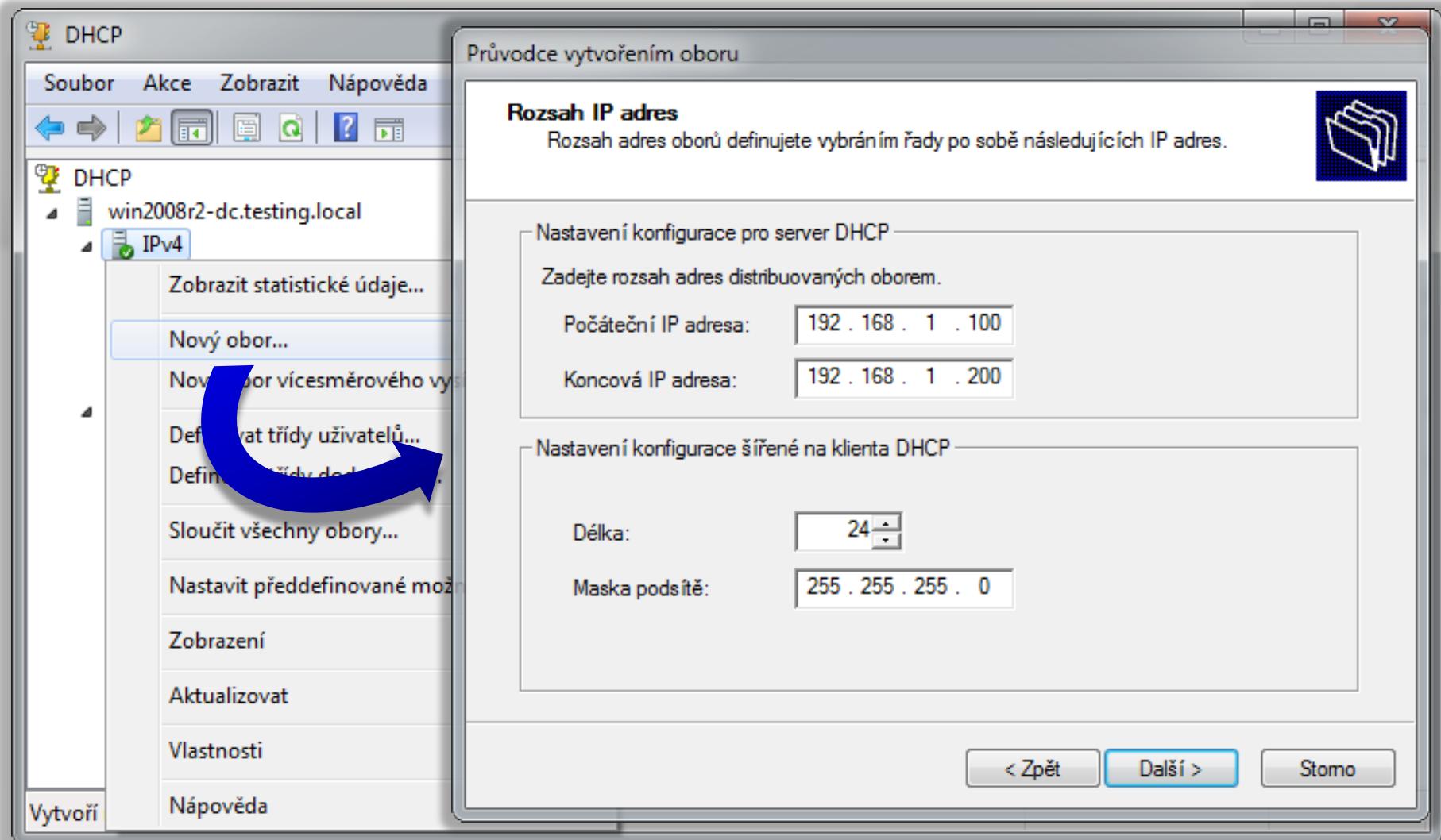
Protokol DHCP

- DHCP (*Dynamic Host Configuration Protocol*)
- Protokol pro automatickou konfiguraci síťových rozhraní (a počítačů)
 - Přidělování IP adres a masek resp. prefixů podsítě
- Využívá vše směrové vysílání a protokol UDP
 - Port 67 pro komunikaci s DHCP servery
 - Port 68 pro komunikaci s DHCP klienty

DHCP server

- Přiřazuje IP adresy z určitého rozsahu (*scope*)
 - Musí mít sám přiřazenu IP adresu z tohoto rozsahu
- Spravuje rezervace
 - Přiřazování IP adres na základě MAC adres rozhraní
- Umožňuje navíc nastavit např.
 - Výchozí bránu (003 Router)
 - DNS servery (006 DNS servers)
 - Název domény (015 Domain name)
 - WINS servery (044 WINS/NBNS servers)

Vytvoření nového rozsahu (scope)

DHCP server v doméně

- Nutnost autorizace serveru v Active Directory
 - Vyžaduje oprávnění uživatelů ze skupiny **Enterprise Admins** (nejvyšší správci Active Directory)
 - Neautorizované servery nesmí přidělovat IP adresy
 - Ochrana proti tzv. Rogue DHCP serverům
- Autorizace DHCP serveru
 - Přes DHCP konzoli
 - Příkazem **netsh dhcp server <název/ip> initiate auth**

DHCP nastavení (DHCP options)

- Specifikace na úrovni
 - Celého DHCP serveru (*server options*)
 - Konkrétního rozsahu (*scope options*)
 - Jednotlivých rezervací (*reservation options*)
- Možnost filtrování na základě
 - Třídy dodavatele (*vendor-defined class*)
 - Určuje DHCP klient (060 Vendor Class ID)
 - Třídy uživatele (*user-defined class*)
 - Nastavení pomocí **ipconfig /setclassid <rozhraní> <název>**

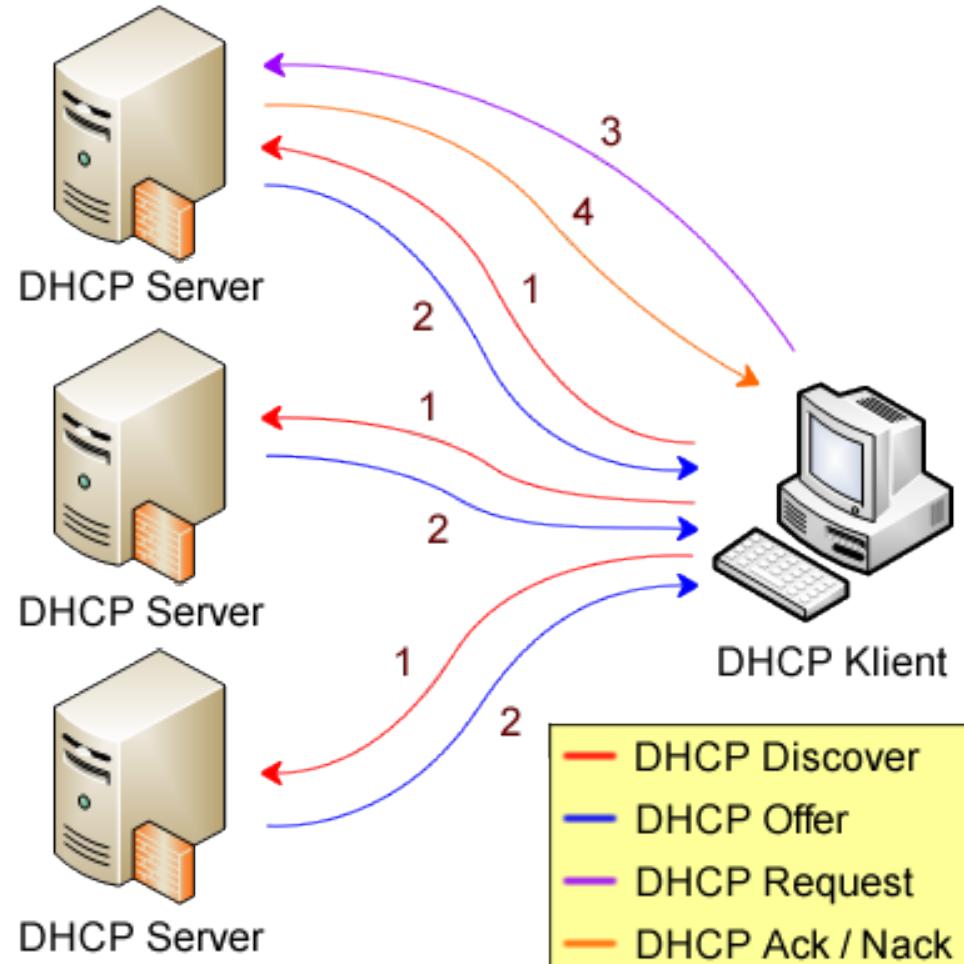
Jednotlivé úrovně nastavení DHCP

The screenshot shows the Microsoft DHCP Management Console window. On the left, the navigation pane displays a tree structure of DHCP configurations:

- DHCP
 - win2008r2-dc.testing.local
 - IPv4
 - Obor [192.168.1.0] Network A
 - Fond adres
 - Zapůjčení adresy
 - Rezervace
 - [192.168.1.100] File Server (highlighted with a blue arrow)
 - Možnosti oboru (highlighted with a green arrow)
 - Obor [192.168.2.0] Network B
 - Fond adres
 - Zapůjčení adresy
 - Rezervace
 - Možnosti oboru (highlighted with a green arrow)
 - Možnosti serveru (highlighted with a red arrow)
 - IPv6
 - Možnosti serveru (highlighted with a red arrow)

- Nastavení pro celý DHCP server
- Nastavení pro konkrétní rozsah
- Nastavení pro konkrétní rezervaci

Illustrace přidělování IP adres

Přidělení nové IP adresy

- 1 **DHCP Discover**
- 2 **DHCP Offer**
- 3 **DHCP Request**
- 4 **DHCP Ack / Nack**

Prodloužení výpůjčky

- 1 **DHCP Request**
- 2 **DHCP Ack / Nack**

Postup přidělování IP adres

- 1) DHCP klient zašle všeobecnou zprávu **DHCP Discover** všem DHCP serverům na síti DHCP klienta
- 2) Každý DHCP server odpoví všeobecnou zprávou **DHCP Offer** obsahující jim nabízenou IP adresu
- 3) DHCP klient z přijatých nabídek vybere jednu a potvrdí svůj zájem o její zapůjčení všeobecnou zprávou **DHCP Request**
- 4) DHCP server zapůjčení nabídnuté IP adresy bud' stvrdí zprávou **DHCP Ack** nebo odmítne zprávou **DHCP Nack**

Prodlužování výpůjčky (*lease renewal*)

- IP adresy jsou zapůjčeny jen na určitou dobu, tzv. dobu výpůjčky (*lease time*)
 - Nutno pravidelně tuto dobu prodlužovat opětovným zasíláním zpráv **DHCP Request**
- Prodloužení doby výpůjčky probíhá
 - Po uplynutí 50% doby výpůjčky u DHCP serveru, jenž zapůjčil danou IP adresu (používá *unicast*)
 - Po uplynutí 87,5% doby výpůjčky u jakéhokoliv DHCP serveru (používá *broadcast*)

DHCP relay

- Umožňuje DHCP klientům komunikovat s DHCP servery umístěnými na jiné síti
- Směruje DHCP zprávy z jedné sítě do jiné
 - Na síti s DHCP klienty se chová jako DHCP server
 - Na síti s DHCP serverem přeposílá požadavky tomuto serveru a přijímá a přeposílá jeho odpovědi klientům
- Pro komunikaci s DHCP servery používá *unicast*
 - Nahrazení IP adresy **0.0.0.0** IP adresou DHCP relay
 - IP adresa v poli **GIADDR** určuje rozsah, ze kterého bude klientovi nabídnuta IP adresa

Ilustrace DHCP relay

